

POSTANOWIENIE

Dnia 24 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)
SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)
SSN Karol Weitz

w sprawie z powództwa A.F.
przeciwko H.W-B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 24 listopada 2017 r.,
zażalenia pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 7 kwietnia 2017 r., sygn. akt VI ACa [...],

**oddala zażalenie, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym
postępowania w sprawie.**

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa A.F. przeciwko H.W-B. Sąd Apelacyjny w [...] na skutek apelacji powoda wyrokiem z 7 kwietnia 2017 r. uchylił wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 24 kwietnia 2015 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Jak wynika z uzasadnienia tego rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. skutkującego brakiem możliwości dokonania przez sąd II instancji pełnej oceny merytorycznej prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia.

Powyższe postanowienie zaskarżyła pozwana zarzucając m.in. naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez błędne przyjęcie, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy i wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Skarżąca w swoim zażaleniu zmierza do wykazania, że w toku postępowania przed sądem I instancji nie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, a w konsekwencji brak było podstaw do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Konieczne jest jednak podkreślenie, że Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku nie powołał wyraźnie, jako przyczyny uchylenia wyroku okoliczności, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy, a wskazał na rażące uchybienia Sądu pierwszej instancji przy sporządzeniu uzasadnienia. W ocenie Sądu Apelacyjnego są one tak daleko idące, że dyskwalifikują to orzeczenie przez uniemożliwienie odtworzenia przyczyn podjętego rozstrzygnięcia, a w konsekwencji uniemożliwiają jego kontrolę apelacyjną. Warto także podkreślić, że Sąd Apelacyjny błędnie w konkluzji uzasadnienia powołał się na art. 386 § 1 k.p.c. jako podstawę rozstrzygnięcia, który to przepis odnosi się do orzeczenia reformatoryjnego, a nie kasatoryjnego. Jak można więc przypuszczać Sąd Apelacyjny uznał omawianą podstawę za podstawę tożsamą z nierozpoznaniem istoty sprawy, o której mowa w art. 386 § 4 k.p.c.

Zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c. poza wypadkami określonymi w § 2 i 3 sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Nie może budzić wątpliwości, że przez nierozpoznanie istoty sprawy w orzecznictwie rozumie się taką sytuację, gdy sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, błędnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie albo przesłanka wykluczająca jego skuteczne dochodzenie. Jak przyjmuje się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi także wówczas, gdy sąd pierwszej instancji dokonał oceny prawnej roszczenia bez oparcia jej o właściwie ustaloną podstawę faktyczną i w sprawie w związku z tym zachodzi potrzeba poczynienia po raz pierwszy niezbędnych dla rozstrzygnięcia ustaleń faktycznych. Skorzystanie w takiej sytuacji przez sąd drugiej instancji z możliwości uzupełnienia postępowania dowodowego naruszałoby zagwarantowaną w art. 176 Konstytucji zasadę dwuinstancyjności postępowania sądowego (zob.m. in postanowienie z dnia 7 października 2015 r., I CZ 68/15, nie publ., z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, nie publ. z dnia 13 listopada 2014 r., V CZ 73/14, nie publ., z dnia 5 grudnia 2012 r., I CZ 168/12, OSNC 2013, Nr 5, poz. 68).

Sytuacja taka, zaistniała w przedmiotowej sprawie, gdyż Sąd Okręgowy w uzasadnieniu swojego orzeczenia, sporządzonego w formie ustnej nie dokonał jednoznacznych ustaleń, niezbędnych do wydania rozstrzygnięcia w sprawie. Trafnie wskazano w uzasadnieniu wyroku uchylającego, że samo stwierdzenie, iż związek stron nie stanowił konkubinatu nie mógł doprowadzić do oddalenia powództwa, skoro powód konstruował swoje roszczenie w oparciu o istniejący stosunek spółki cywilnej lub bezpodstawnego wzbogacenia. Uzasadnienie wyroku Sądu pierwszej instancji nie zawiera jednak żadnych ustaleń, ani rozważań w tym zakresie, uniemożliwiając tym samym podjęcie przez sąd odwoławczy próby kontroli lub uzupełnienia postępowania pierwszoinstancyjnego. Wszystko to uzasadniało uchylenie przez Sąd Okręgowy zaskarżonego apelacją postanowienia z powodu nierozpoznania istoty sprawy przez Sąd pierwszej

instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, stosownie do art. 386 § 4 k.p.c.

Z tych przyczyn zażalenie podlegało oddaleniu (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

jw